

Міністерство освіти і науки України
Київський університет імені Бориса Грінченка
Кафедра реклами та зв'язків з громадськістю

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ

**БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО ТА
ІСТОРІЯ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ**

напрямок підготовки 6.020102 «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія»

Гуманітарний інститут

2015-2016 рік

Робоча програма «Бібліотекознавство та історія бібліотечної справи» за напрямом підготовки 6.020102 «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія», 0201 «Культура»

2016 р. – 29 с.

Розробник: Прокопенко Лілія Сергіївна, кандидат історичних наук, доцент кафедри реклами і зв'язків з громадськістю Гуманітарного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри реклами та зв'язків з громадськістю

Протокол від «27» січня 2016 року №6

Завідувач кафедри

реклами та зв'язків з громадськістю Г.В. Горбенко

Години відповідають робочому навчальному плану

Структура програми типова

Заступник директора

з науково-методичної та навчальної роботи О.В. Єременко

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Структура програми навчальної дисципліни.....	7
I. Опис предмета навчальної дисципліни.....	7
II. Тематичний план навчальної дисципліни.....	8
III. Програма	
<i>Змістовий модуль III</i>	9
<i>Змістовий модуль IV</i>	11
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Бібліотекознавство та історія бібліотечної справи».....	14
V. Плани семінарських занять.....	15
VI. Завдання для самостійної роботи.....	17
VII. Система поточного та підсумкового контролю.....	18
VIII. Методи навчання.....	22
IX. Методичне забезпечення курсу.....	22
X. Завдання до модульних контрольних робіт.....	23
XI. Рекомендована література	
<i>Законодавчі і нормативно-правові документи</i>	24
<i>Базова</i>	25
<i>Додаткова</i>	25
Інформаційні ресурси.....	27
Методичні рекомендації до підготовки семінарського заняття.....	27
Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів.....	28

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Курс «Бібліотекознавство та історія бібліотечної справи» є невід’ємною складовою підготовки фахівців за напрямом 6.020102 «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія».

Мета дисципліни – надати студентам знання про теоретико-методологічні, організаційні та історичні засади бібліотекознавства та бібліотечної справи як науки та навчальної дисципліни, а також з’ясувати феномен бібліотеки як соціокультурного явища, ознайомитись з основами організації функціонування бібліотечної справи, розглянути основні віхи на шляху, пройденому вітчизняними і зарубіжними бібліотеками з моменту їх появи і до сьогодення, простежити еволюцію різних типів і видів бібліотек, особливості їх функціонування у межах конкретних країн й історичних періодів, визначити спадкоємність бібліотечних традицій, значення історичного досвіду для вдосконалення сьогоденної вітчизняної бібліотечної практики з метою набуття практичних умінь і навичок для майбутньої професійної діяльності.

Завдання дисципліни:

- вивчити теоретичні засади бібліотекознавства та історії бібліотечної справи як науки та навчальної дисципліни;
- розглянути основні історичні етапи розвитку бібліотекознавства та бібліотечної справи в Україні та світі;
- виявити особливості історії бібліотечної справи як складової історії загальної історії людства та історії світової культури;
- опанувати методологію та методику бібліотекознавства та історії бібліотечної справи;
- ознайомитися із організацією та основними тенденціями бібліотекознавчих досліджень в Україні на сучасному етапі;
- сформуванати загальні поняття про бібліотеку та її роль в суспільстві, функції, структурно-функціональну модель, сутність системної організації бібліотеки;
- оволодіти науковими підходами до класифікації і типологізації бібліотек;
- ознайомитися з професійними вимогами до бібліотекаря, теоретичними засадами бібліотечної професіології;
- вивчити теоретичні засади та практичні аспекти організації функціонування бібліотечної справи, зокрема, принципи і закономірності формування бібліотечних систем, типовидову структуру бібліотечної системи України, сучасні підходи до управління бібліотечною справою;
- дослідити основні напрями розвитку бібліотек і бібліотечної справи на різних історичних етапах в Україні та світі;
- ознайомитися з регіональною специфікою розвитку бібліотечної справи у світі;
- розглянути історію бібліотечної справи з урахуванням її персоналізації;

– виявити значення історичного досвіду для вдосконалення сьогоденної вітчизняної бібліотечної практики.

Дисципліна спрямована на формування таких **фахових (професійних) програмних компетентностей** освітньої програми підготовки бакалаврів за напрямом 6.020102 «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія»:

– володіти базовими загальними знаннями з бібліотекознавства, а саме: науковими дослідженнями сьогодення та знаннями світового досвіду історії бібліотечної справи, еволюції різних типів і видів бібліотек, знаннями теоретико-методологічних, організаційних, технологічних та управлінських засад бібліотекознавства з метою набуття практичних умінь і навичок для майбутньої професійної діяльності;

– здатність до аналізу законодавчих та нормативно-правових актів щодо діяльності і розвитку сучасних бібліотечно-інформаційних установ; процесів розвитку фахової комунікації як складової системи соціальних комунікацій з метою посилення її впливу на інтелектуальний, культурний, правовий, соціально-економічний рівень життєдіяльності суспільства;

– здатність використовувати фахову термінологію з бібліотекознавства в усній та письмовій формах;

– здатність знаходити та використовувати інформацію з інформаційних ресурсів, джерел (електронних, письмових, архівних та усних) до виконання конкретних практичних завдань;

– здатність до вивчення та аналізу бібліотечної діяльності на основі застосування наукових методів систематизації, підготовки аналітичних матеріалів, синтетичного опрацювання інформаційного контенту з джерел;

– знання бібліотечно-інформаційного законодавства, документів державних органів влади і управління; статутів бібліотек різних типів і видів; можливість на основі стандартних методик скласти статистичні;

– можливість користуватись регламентованими джерелами інформації, методами, способами та засобами її обробки й зберігання.

Опанування дисципліни дозволяє отримати такі **програмні результати** освітньої програми підготовки бакалаврів:

– *фахові (професійні)*:

- здатність продемонструвати сучасне уявлення та знання щодо правових норм, законодавчих установок в бібліотечно-інформаційній галузі; знання процесів розвитку та функціонування українських та зарубіжних бібліотек;

- здатність продемонструвати етичні установки у фаховій сфері; можливість виховання власної свідомості щодо моральності в побудові кар'єри та в повсякденному житті;

- здатність визначити історичні, соціально-економічні, культурні передумови виникнення бібліотек; принципи практичної бібліотечної діяльності;

- здатність аналізувати основні принципи і концепції розвитку бібліотечної справи;

- здатність застосовувати основи наукової роботи в бібліотечно-інформаційній галузі.

Курс інтегрується з такими дисциплінами, як «Історія книги та книгознавство», «Фондознавство», «Інформаційне обслуговування користувачів бібліотек», «Менеджмент бібліотечно-інформаційної галузі», «Інтелектуальна свобода та доступ до інформації», «Проектна діяльність бібліотек та інформаційних установ», «Міжнародне співробітництво в бібліотечно-інформаційній сфері» й ін.

Теоретичні питання дисципліни розглядаються на лекціях, поглибленню теоретичних знань із дисципліни сприяють семінарські заняття. До кожного модуля розроблені тестові завдання для модульних контрольних робіт, які дозволять виявити рівень оволодіння студентами теоретичних питань та конкретним фактичним матеріалом.

Дисципліна загальним обсягом 210 годин вивчається впродовж 1-2 курсів. У 2 семестрі загальний обсяг становить 60 год., у тому числі: 14 год. – лекційних, 14 год. – семінарських занять, 4 год. – модульні контрольні роботи, 28 год. – самостійна робота. Студентам надається список рекомендованої до вивчення літератури та перелік інформаційних ресурсів мережі Інтернет для опрацювання. Викладання дисципліни розраховано на *три семестри* та завершується *екзаменом*.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. Опис предмета навчальної дисципліни

Предмет: теоретико-методологічні, організаційні та історичні засади бібліотекознавства і бібліотечної справи

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, рівень освіти	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS – 2</p> <p>Змістових модулів – 2</p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години) – 60</p> <p>Тижневих годин – 2</p>	<p>Галузь знань 0201 «Культура»</p> <p>Напрямок підготовки 6.020102 «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія»</p> <p>Рівень освіти: перший (бакалаврський)</p>	<p>Рік підготовки: 1-й</p> <p>Семестр: 2-й</p> <p>Аудиторні заняття: 28 години, з них: лекції (теоретична підготовка): 14 годин семінарські заняття: 14 годин</p> <p>Модульні контрольні роботи: 4 години</p> <p>Самостійна робота: 28 годин</p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	Самостійна робота контроль Підсумковий
Змістовий модуль III.							
БІБЛІОТЕКИ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ, СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ТА РАННЬОГО НОВОГО ЧАСУ							
3.1	Періодизація історії бібліотечної справи за кордоном	6	4	2		2	2
3.2	Бібліотеки Стародавнього світу	8	4	2		2	4
3.3	Бібліотеки Середньовіччя	6	2	2			4
3.4	Бібліотеки доби Відродження та раннього Нового часу	6	2	2			4
3.5	Бібліотеки Середньовіччя, доби Відродження та раннього Нового часу у країнах Європи й Азії	2	2			2	
	Модульна контрольна робота	2					2
	Разом за модулем 3	30	14	8		6	14
Змістовий модуль IV.							
БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА У НОВИЙ І НОВІТНІЙ ЧАСИ							
4.1	Бібліотеки епохи Просвітництва	6	2	2			4
4.2	Бібліотечна справа в епоху Просвітництва і буржуазних революцій у зарубіжних країнах (XVIII - початок XIX ст.)	2	2			2	
4.3	Бібліотечна справа в XIX ст.	6	2	2			4
4.4	Бібліотечна справа країн Європи й Америки в XIX ст.	2	2			2	
4.5	Бібліотечна справа зарубіжних країн у XX - на початку XXI ст.	8	2	2			6
4.6	Особливості розвитку бібліотечної справи зарубіжних країн у XX ст.	2	2			2	
4.7	Основні тенденції розвитку бібліотечної справи зарубіжних країн на початку XXI ст.	2	2			2	
	Модульна контрольна робота	2					2
	Разом за модулем 4	30	14	6		8	14
	Разом	60	28	14		14	28

III. ПРОГРАМА

Змістовий модуль III. БІБЛІОТЕКИ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ, СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ТА РАННЬОГО НОВОГО ЧАСУ

Лекція 3.1. Періодизація історії бібліотечної справи за кордоном (2 год.)

Місце історії бібліотечної справи як складової бібліотекознавства в загальнонауковій і професійній підготовці бібліотечних фахівців. Предмет історії бібліотечної справи. Взаємозв'язок із всесвітньою історією, історією світової культури і комплексом історичних наук, які вивчають книгу. Потреба в осмисленні історії бібліотечної справи. Структура історії бібліотечної справи як складової бібліотекознавства. Джерельна база і навчально-методична забезпеченість історії бібліотечної справи як складової бібліотекознавства.

Поняття про періодизацію історії людства й історії бібліотечної справи. Критерії для виокремлення періодів. Сучасні концепції періодизації історії людства та головні стадії розвитку людства й епохи всесвітньої історії, їх характеристика та взаємозв'язок з історією бібліотечної справи.

Наукові підходи до періодизації історії бібліотечної справи за кордоном.

Семінар 8. Періодизація історії бібліотечної справи за кордоном (2 год.).

Лекція 3.2. Бібліотеки Стародавнього Світу (2 год.)

Розквіт культури народів Дворіччя. Перші відомості про існування бібліотек у державі Шумер. Великі книгосховища Лагаша і Ніппура. Склад фондів перших книгосховищ.

Бібліотека царя Хеттської держави Хаттусилі III. Бібліотеки Ассирії (VIII-VII ст. до н.е.). Ніневійська бібліотека ассирійського царя Ашшурбаніпала. Способи «розкриття» фонду бібліотеки, мистецтво зберігання документів.

Староєгипетська культура і бібліотеки. Поняття «будинок книги» і «будинок життя». Храмова бібліотека Рамсеса II. Читачі бібліотек Стародавнього Сходу.

Антична культура як унікальне явище в історії світової цивілізації. Бібліотеки Античної Греції. Поняття про «бібліотеку». Бібліотека мусейону як соціальний інститут. Особиста бібліотека Аристотеля. Зародження книжкової торгівлі і бібліотеки.

Особливості елліністичної культури. Бібліотека Александрійського мусейону – найбільша бібліотека елліністичного світу. Бібліотекарі Александрійської бібліотеки, їх спеціалізація. Каллімах і його бібліографічна праця «Таблиці тих, хто прославився в усіх областях знання і того, що вони написали». Бібліотека Пергама (II ст. до н.е.).

Бібліотечна культура Стародавнього Риму. Бібліотека Палатину. Бібліотека Ульпіана в Римі. Розвиток уявлень про бібліотечну архітектуру.

Семінар 9. Бібліотеки Стародавнього світу (2 год.).

Лекція 3.3. Бібліотеки Середньовіччя (2 год.)

Культура Візантії як синтез античної, східної і ранньохристиянської культур. Бібліотека імператора Костянтина як найбагатше книгосховище і державний скрипторій. Видатні візантійські бібліофіли: вчений Лев Математик, патріарх Фотій. «Міріобібліон» патріарха Фотія як перший середньовічний досвід бібліографічного опису книг. Бібліотеки при навчальних закладах Візантії.

Монастирські бібліотеки Західної Європи у V-VI ст. Бібліотеки монастиря Віварій, бенедиктинського монастиря Боббіо. Подальше поширення бібліотек монастирського типу. Монополія церкви на просвітницьку діяльність у ранньому Середньовіччі.

Бібліотеки буддійських монастирів і палацові книгосховища Китаю в період раннього Середньовіччя.

Середньовічні бібліотеки Арабського халіфату. Неоднорідність арабських бібліотек: «будинки мудрості», «будинки науки», приєднані бібліотеки. «Будинок мудрості» у Дамаску. Бібліотека кордовського халіфа аль-Хакама II. Приватні бібліотеки Кордови. Палацова бібліотека в Каїрі (X-XI ст.). Склад і організація фондів арабських бібліотек і їх читачі. Особлива архітектура бібліотек арабського світу. Загибель бібліотек Арабського халіфату.

Виникнення університетів і їх бібліотек у Західній Європі у XIII-XVI ст. Бібліотеки Паризького і Оксфордського університетів. Світський характер фондів університетських бібліотек. Приватні бібліотеки. «Філобіблон» Річарда де Бері. Середньовічні королівські бібліотеки.

Лекція 3.4.

Бібліотеки доби Відродження та раннього Нового часу (2 год.)

Бібліотеки епохи Відродження. Домінування приватних бібліотек. Особисті бібліотеки Ф. Петрарки, Дж. Боккаччо, Н. Нікколі. Зародження ідеї створення публічних бібліотек. Нові вимоги до бібліотекаря-професіонала.

Бібліотеки і Реформація. Винайдення книгодрукування Йоганном Гуттенбергом, його вплив на книгорозповсюдження і бібліотечну справу.

Університетські бібліотеки нового типу. Міські бібліотеки епохи Реформації. Бібліотека кардинала Мазаріні як перша публічна бібліотека Франції. Бібліотека Ватикану.

Бібліотеки Московської держави.

Бібліотечна діяльність Габріеля Ноде. Погляд на бібліотеку як складову наукового, освітнього і культурного життя суспільства.

Семінар 10. Бібліотеки Середньовіччя, доби Відродження та раннього Нового часу у країнах Європи й Азії (2 год.).

Змістовий модуль IV.

БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА У НОВИЙ І НОВІТНІЙ ЧАСИ

Лекція 4.1. Бібліотеки епохи Просвітництва (2 год.)

Потреба в новому інституті державності – національній бібліотеці – у XVII-XVIII ст. Подальший розвиток теоретичних основ бібліотечної справи.

Бібліотечна справа Німеччини. Домінування придворних бібліотек. Бібліотечна діяльність Г.В. Лейбніца, його концепція наукової бібліотеки універсального профілю. Втілення ідей Лейбніца у Придворній бібліотеці Вольфенбюттеля. Бібліотечна діяльність Й.В. фон Гете. Погляди Й.В. Гете на розвиток науки, культури і освіти. Бібліотечні реформи Й.В. Гете. Бібліотека саксонських курфюрстів в Дрездені і її бібліотекар Й.М. Франке.

Бібліотечна справа у США. Погляди Б. Франкліна на розвиток бібліотечної справи. Заснування «Філадельфійського бібліотечного товариства» і поширення ідеї про підписну бібліотеку. Т. Джеферсон й ініціатива організації публічних бібліотек. Абонементні бібліотеки. Заснування Бібліотеки Конгресу США як національного книгосховища США.

Завоювання англійської буржуазної революції. Вплив нових політичних і філософських ідей на розвиток бібліотек. Бібліотеки університетів і коледжів. Підписні бібліотеки. Відкриття Бібліотеки Британського музею – національної бібліотеки Великої Британії.

Зміни у бібліотечній справі Франції в період буржуазної революції (1789-1794 рр.). Конфіскація особистих бібліотек представників опозиції. Секуляризація монастирських книжкових зібрань. Націоналізація Королівської бібліотеки і перетворення її на Національну бібліотеку Франції. Діяльність «літературних депо». Найважливіші рішення Конвенту щодо бібліотечної справи у країні. Ідеї А. Грегуара. Повалення яacobінської диктатури, наполеонівські війни й уповільнення розвитку бібліотек.

Бібліотечна справа Російської імперії у XVIII ст. Зміни у сфері культури і освіти в Росії та їх вплив на бібліотечну справу. Заснування бібліотеки Російської Академії наук. Бібліотеки навчальних закладів. Наукові та спеціальні бібліотеки Росії. Заснування першої наукової медичної бібліотеки Білорусії.

Семінар 11. Бібліотечна справа в епоху Просвітництва і буржуазних революцій у зарубіжних країнах (XVIII - початок XIX ст.) (2 год.).

Лекція 4.2. Бібліотечна справа в XIX ст. (2 год.)

Провідні чинники розвитку бібліотечної справи в XIX ст. Оформлення національної бібліотеки як особливої моделі бібліотечної установи – «пам'яті нації», визначення її типологічних функцій. Характеристика національних бібліотек окремих країн в XIX ст., їх стану і масштабів діяльності (національні бібліотеки Франції, Іспанії, Великої Британії, США). Діяльність А. Паніци у

Бібліотеці Британського музею. «Національні бібліотеки» в Австро-Угорщині. Процес становлення національних бібліотек у країнах Латинської Америки.

Розвиток наукових бібліотек. Наукові бібліотеки Німеччини як зразкова модель для світової бібліотечної спільноти. Університетські бібліотеки у Берліні, Бреслау, Бонні, Кенігсберзі і Галле. «Прусська інструкція» й вирішення проблем уніфікації каталогів. Вища бібліотечна школа при Берлінському університеті. Бібліотеки університетів, інститутів, наукових товариств і музеїв у країнах Європи і Америки.

Загальнодоступні бібліотеки в ХІХ ст. Народні бібліотеки в Німеччині і країнах континентальної Європи. Бібліотечна справа в Російській імперії. Специфіка організації бібліотечної справи в слов'янських країнах. Матіци і їх бібліотеки. Бібліотеки-читалища у Болгарії.

Розвиток бібліотекознавчої думки в ХІХ ст. Вихід у світ перших навчально-практичних видань: «Досвід повного навчального керівництва з бібліотекознавства» Мартіна Шреттінгера, «Підготовка бібліотекаря» Ф.А. Еберта. Міжнародні форуми бібліотечних працівників. Заснування національних бібліотечних асоціацій в США і Великій Британії. Поява професійної періодики. Зародження бібліотечної освіти. Бібліотечна діяльність Мелвіла Дьюї, Чарльза Кеттера, Фріца Мількау.

Бібліотечна справа в Російській імперії у ХІХ ст.

Семінар 12. Бібліотечна справа країн Європи і Америки в ХІХ ст. (2 год.).

Лекція 4.3. Бібліотечна справа зарубіжних країн у ХХ – на початку ХХІ ст. (2 год.)

Стан наукових і спеціальних бібліотек європейських країн після Першої світової війни. Створення Товариства екстреної допомоги німецькій науці і комітету у справах бібліотек. Нові підходи до комплектування універсальних наукових бібліотек. Значення діяльності Г. Лея для розвитку бібліотечної справи. Нова організаційна форми університетських бібліотек. Бібліотеки університетів США, Великої Британії, Італії, Канади та інших країн у період між двома війнами.

Стан національних бібліотек Європи і Америки. Національна бібліотека в Парижі і діяльність Жюльєна Кена.

Початок активного розвитку спеціальних бібліотек у 1920-1930-і рр. Ідеї створення депозитарних книгосховищ, розвитку МБА, організації зведених каталогів і централізованої каталогізації. Відновлення професійних контактів у міжвоєнний період. Діяльність Міжнародного бібліографічного інституту (1895 р.). Створення Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій (ІФЛА) (1927 р.).

Стан розвитку загальнодоступних бібліотек у країнах Європи й США.. Інтенсивний розвиток народних бібліотек в Іспанії. Діяльність М.Б. Коссіо.

Освітні і виховні можливості народних бібліотек (на прикладі Німеччини). Прийняття законів про публічні бібліотеки в країнах Європи і Америки. Англо-американська концепція публічної бібліотеки. Поширення ідеї публічної бібліотеки в Китаї (1920-1930 рр.).

Публічні бібліотеки в період світового економічного кризи (1929-1933 рр.). Вплив утвердження фашизму в Італії, Німеччині, Іспанії, Угорщині, Румунії, Португалії та інших країнах на розвиток бібліотечної справи. Ідеологія фашизму і бібліотеки.

Подолання наслідків Другої світової війни у бібліотечній справі різних країн світу. Процес формування соціалістичного табору і «радянська» бібліотечна справа. Антирадянська політика американської бібліотечної системи в період «холодної війни». «Білль про права бібліотек» Американської бібліотечної асоціації (1948 р.).

Перебудова роботи національних і наукових бібліотек країн Західної Європи і США відповідно до вимог науково-технічного прогресу (1950-1960-ті рр.). Зміни у вищій школі й університетські бібліотеки. Активний розвиток науки, нові відкриття і поява галузевих бібліотек дослідницьких установ і промислових підприємств. Перші спроби зарубіжних бібліотек у використанні новітніх засобів збору і передачі інформації (1950-і рр.). Посилення координації і спеціалізації наукових бібліотек.

Розвал соціалістичного табору і кардинальні зміни у бібліотечній справі країн Східної Європи (1990-і рр.). Криза бібліотечної справи країн Східної Європи і колишніх республік СРСР, способи її подолання. Процеси демократизації бібліотечної справи в посткомуністичних країнах. Інтелектуальна свобода і вільний доступ до інформації як головний принцип організації бібліотечної справи у демократичних країнах.

Розвиток бібліотечної справи в інформаційному суспільстві. Новітні інформаційні технології й умови входження бібліотек різних країн світу у міжнародний інформаційний простір.

Інформаційно-бібліотечне законодавство провідних зарубіжних країн.

Національні моделі публічних бібліотек на сучасному етапі.

Активізація міжнародних бібліотечних зв'язків з початку 1960-х рр. ЮНЕСКО і рамки міжнародної бібліотечної співпраці. Роль ІФЛА у розвитку міжнародної взаємодії бібліотек. Міжнародні бібліотечні проекти і програми.

Семінар 13. Особливості розвитку бібліотечної справи зарубіжних країн у ХХ ст. (2 год.).

Семінар 14. Основні тенденції розвитку бібліотечної справи зарубіжних країн на початку ХХІ ст. (2 год.).

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Бібліотекознавство та історія бібліотечної справи»

Разом: 60 год., лекції – 14 год., семінарські заняття – 14 год.,

самостійна робота – 28 год., мк – 4 год.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Модулі	Змістовий модуль III				Змістовий модуль IV			
Назва модуля	БІБЛІОТЕКИ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ, СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ТА РАНЬОГО НОВОГО ЧАСУ				БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА У НОВИЙ І НОВІТНІЙ ЧАСИ			
Кількість балів за модуль	82 б.				92 б.			
Лекції	відвідування - 4 б.				відвідування - 3 б.			
Теми лекцій	Періодизація історії бібліотечної справи за кордоном – 1 б.	Бібліотеки Стародавнього світу – 1 б.	Бібліотеки Середньовіччя – 1 б.	Бібліотеки доби Відродження та раннього Нового часу – 1 б.	Бібліотеки епохи Просвітництва – 1 б.	Бібліотечна справа в XIX ст. – 1 б.	Бібліотечна справа зарубіжних країн у XX - на початку XXI ст. – 1 б.	
Теми семінарських занять	Періодизація історії бібліотечної справи за кордоном – 1+10 б.	Бібліотеки Стародавнього світу – 1+10 б.		Бібліотеки Середньовіччя, доби Відродження та раннього Нового часу у країнах Європи й Азії – 1+10 б.	Бібліотечна справа в епоху Просвітництва і буржуазних революцій у зарубіжних країнах (XVIII - початок XIX ст.) – 1+10 б.	Бібліотечна справа країн Європи й Америки в XIX ст. – 1+10 б.	Особливості розвитку бібліотечної справи зарубіжних країн у XX ст. – 1+10 б.	Основні тенденції розвитку бібліотечної справи зарубіжних країн на початку XXI ст. – 1+10 б.
Самостійна робота	5x4=20 б.				5x4=20 б.			
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 – 25 б.				Модульна контрольна робота 2 – 25 б.			

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль III. БІБЛІОТЕКИ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ, СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ТА РАННЬОГО НОВОГО ЧАСУ

Семінар 8

Періодизація історії бібліотечної справи за кордоном (2 год.).

1. Місце історії бібліотечної справи як складової бібліотекознавства в загальнонауковій і професійній підготовці бібліотечних фахівців.
  2. Предмет та міжпредметні зв'язки історії бібліотечної справи.
  3. Сучасні концепції періодизації історії людства.
  4. Загальна характеристика окремих періодів історії людства і їх зв'язок з історією бібліотечної справи.
  5. Наукові підходи до періодизації історії бібліотечної справи за кордоном.
- Базова література:* 1, 2, 5, 6
Додаткова література: 10, 12, 18, 28

Семінар 9

Бібліотеки Стародавнього світу (2 год.)

1. Бібліотеки в державі Шумер, Хеттській державі і Вавилонському царстві.
  2. Бібліотеки Ассирії (VIII-VII ст. до н.е.).
  3. Бібліотеки Стародавнього Єгипту.
  4. Бібліотеки Античної Греції.
  5. Бібліотеки елліністичного світу (Александрійська і Пергамська бібліотеки).
  6. Бібліотечна культура Стародавнього Риму.
- Базова література:* 5, 6
Додаткова література: 7, 10, 12-14, 16, 27, 28, 33

Семінар 10

Бібліотеки Середньовіччя, доби Відродження та раннього Нового часу у країнах Європи й Азії (2 год.)

1. Бібліотеки Візантії і Західної Європи (V-X ст.).
  2. Бібліотеки Арабського халіфату.
  3. Церковні бібліотеки XII-XIV ст.
  4. Бібліотеки середньовічних університетів, приватні і королівські бібліотеки.
  5. Бібліотеки буддійських монастирів і палацові книгосховища Китаю в період раннього Середньовіччя.
  6. Бібліотеки епохи Відродження.
  7. Бібліотеки і Реформація.
- Базова література:* 3-6
Додаткова література: 8-10, 12, 15, 21, 26, 28, 32, 35, 37, 39, 40

Змістовий модуль IV.

БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА У НОВИЙ І НОВІТНІЙ ЧАСИ

Семінар 11

Бібліотечна справа в епоху Просвітництва і буржуазних революцій у зарубіжних країнах (XVIII - початок XIX ст.) (2 год.).

1. Розвиток буржуазних відносин і поява потреби у новому інституті державності – національній бібліотеці.
  2. Бібліотечна справа Німеччини в епоху Просвітництва.
  3. Бібліотечна справа США в епоху Просвітництва. Заснування Бібліотеки Конгресу США.
  4. Вплив нових політичних ідей на розвиток бібліотек Великої Британії у XVIII – на початку XIX ст.
  5. Бібліотечна справа Франції в період буржуазної революції (1789-1794 рр.).
  6. Бібліотечна справа Російської імперії.
- Базова література:* 3-6
Додаткова література: 9, 10, 12, 17, 21-24, 26, 36, 37, 40

Семінар 12

Бібліотечна справа країн Європи і Америки в XIX ст. (2 год.).

1. Провідні чинники розвитку бібліотечної справи у XIX ст.
  2. Характеристика національних бібліотек окремих країн у XIX ст.
  3. Розвиток наукових бібліотек. Наукові бібліотеки Німеччини як зразкова модель для світової бібліотечної спільноти.
  4. Загальнодоступні бібліотеки у XIX ст.
  5. Специфіка організації бібліотечної справи в слов'янських країнах у XIX ст.
  6. Розвиток зарубіжної бібліотекознавчої думки у XIX ст.
  7. Зародження бібліотечної освіти. Бібліотечна діяльність М. Дьюї.
- Базова література:* 3-6
Додаткова література: 9, 10, 17, 21, 22-24, 26, 40

Семінар 13

Особливості розвитку

бібліотечної справи зарубіжних країн у XX ст. (2 год.).

1. Національні бібліотеки країн світу у XX ст.
  2. Інновації у розвитку універсальних наукових, університетських, спеціальних бібліотек різних країн світу.
  3. Загальнодоступні бібліотеки Європи і Азії.
  4. Англо-американська концепція публічної бібліотеки.
  5. Інтенсифікація міжнародного бібліотечного співробітництва.
- Базова література:* 3-6
Додаткова література: 9, 10, 11, 21-23, 25, 26, 29-31, 34, 40

Семінар 14

Основні тенденції розвитку бібліотечної справи зарубіжних країн на початку XXI ст. (2 год.)

1. Кардинальні зміни у бібліотечній справі зарубіжних країн на початку XXI ст.
2. Сучасне інформаційно-бібліотечне законодавство провідних зарубіжних країн.
3. Розвиток бібліотечної справи в умовах інформаційного суспільства.
4. Національні моделі публічних бібліотек на сучасному етапі.
5. Інтенсифікація міжнародного бібліотечного співробітництва на сучасному етапі.

Базова література: 3, 5, 6

Додаткова література: 10, 19-22, 25, 26, 29-31, 37, 38

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль III БІБЛІОТЕКИ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ, СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ТА РАННЬОГО НОВОГО ЧАСУ (14 год.)

- 3.1. Скласти хронологічну таблицю історії розвитку бібліотек у вказаний період – 2 год.
- 3.2. Підготувати презентацію про окрему бібліотеку Стародавнього Світу (за вибором студента) – 4 год.
- 3.3. Підготувати презентацію про окрему бібліотеку Середньовіччя (за вибором студента) – 4 год.
- 3.4. Підготувати реферат про окрему бібліотеку доби Відродження (за вибором студента) – 4 год.

Змістовий модуль IV. БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА У НОВИЙ І НОВІТНІЙ ЧАСИ (14 год.)

- 4.1. Скласти хронологічну таблицю історії розвитку бібліотечної справи у Новий та Новітній часи – 2 год.
- 4.2. Підготувати презентацію про окрему бібліотеку епохи Просвітництва (за вибором студента) – 4 год.
- 4.3. Підготувати презентацію про національну бібліотеку будь-якої країни світу (за вибором студента) – 4 год.
- 4.4. Підготувати реферат про внесок окремого діяча у розвиток бібліотечної справи світу або певної країни (за вибором студента) – 4 год.

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи студентами, подано у вигляді табл. 6.1.

Таблиця 6.1

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль III БІБЛІОТЕКИ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ, СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ТА РАННЬОГО НОВОГО ЧАСУ			
3.1. Скласти хронологічну таблицю історії розвитку бібліотек у вказаний період – 2 год.	Семінарські заняття, модульний контроль,	5	I-IV
3.2. Підготувати презентацію про окрему бібліотеку Стародавнього Світу (за вибором студента) – 4 год.		5	
3.3. Підготувати презентацію про окрему бібліотеку Середньовіччя (за вибором студента) – 4 год.		5	
3.4. Підготувати реферат про окрему бібліотеку доби Відродження (за вибором студента) – 4 год.		5	
Змістовий модуль IV. БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА У НОВИЙ І НОВІТНІЙ ЧАСИ			
4.1. Скласти хронологічну таблицю історії розвитку бібліотечної справи у Новий та Новітній часи – 2 год.	Семінарські заняття, модульний контроль,	5	V-VIII
4.2. Підготувати презентацію про окрему бібліотеку епохи Просвітництва (за вибором студента) – 4 год.		5	
4.3. Підготувати презентацію про національну бібліотеку будь-якої країни світу (за вибором студента) – 4 год.		5	
4.4. Підготувати реферат про внесок окремого діяча у розвиток бібліотечної справи світу або певної країни (за вибором студента) – 4 год.		5	
<i>Разом: 28 год.</i>	<i>Разом: 40 балів</i>		

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Бібліотекознавство та історія бібліотечної справи» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип покрокової звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2.

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ з/п	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1	Відвідування лекцій	1	7	7
2	Відвідування семінарських занять	1	7	7
3	Виконання завдання з самостійної роботи (домашнього завдання)	5	8	40
4	Робота на семінарському занятті	10	6	60
5	Модульна контрольна робота	25	2	50
Максимальна кількість балів 164				

Розрахунок: $164:100=1,6$

Студент набрав: 144 бали

Оцінка: $144:1,6= 90$

Методи контролю

Перевірка й оцінювання знань студентів здійснюється методами контролю та самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності (методи усного, письмового, практичного контролю та методи самоконтролю). Об'єктами контролю є систематичність, активність і результативність роботи студента впродовж семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни в межах аудиторних занять, а також виконання завдань для самостійного опрацювання.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять, він має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

Оцінювання самостійної роботи й активності на семінарських заняттях здійснюється за такими критеріями:

1) розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

2) ступінь засвоєння фактичного матеріалу, який вивчається;

3) ознайомлення з базовою та додатковою рекомендованою літературою;

4) уміння поєднати теорію з практикою при розгляді конкретних ситуацій, розв'язанні завдань, винесених для самостійного опрацювання, і завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

5) логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступів в аудиторії, уміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Модульний контроль є результатом вивчення кожного модуля, який містить підсумок усіх форм поточного контролю та виконання модульної контрольної роботи. Тестові завдання для проміжного контролю знань студентів охоплюють теми, які вивчаються в межах окремих модулів. Формат тестових

завдань передбачає завдання закритої форми із запропонованими відповідями (альтернативні; на відновлення відповідності частин; на порівняння та протиставлення; на визначення причинної залежності; на відтворення правильної послідовності; з множинними відповідями «правильно – неправильно»).

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ вчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

Підсумковий контроль знань передбачений у формі екзамену, проводиться з метою оцінювання результатів навчання після закінчення вивчення дисципліни.

Таблиця 8.2

Порядок переведення
рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно — відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре — достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок
C	75-81 балів	Добре — в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно — посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо — мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання — незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за

		умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу — досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Основними організаційними формами навчального процесу з дисципліни «Бібліотекознавство та історія бібліотечної справи» є лекції, семінарські та індивідуальні заняття, самостійна робота студентів, заходи з контролю знань студентів.

Для активізації процесу навчання при викладенні змісту дисципліни використовуються різноманітні методи навчання, а саме: методи стимулювання та мотивації навчально-пізнавальної діяльності; методи організації й здійснення навчально-пізнавальної діяльності; методи навчання за джерелом знань (словесні, наочні, практичні).

Зокрема, студенти отримують необхідні з курсу відомості на *проблемних лекціях*, спрямованих на розвиток логічного мислення студентів. Під час таких форм роботи ознайомлення з темою відбувається шляхом акцентування лектором уваги на проблемних питаннях; увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках; розглядаються різні концептуальні підходи до проблеми.

Робота в малих групах дає змогу структурувати семінарські заняття за формою й змістом, створює можливості колективного вирішення проблем, забезпечує формування особистісних якостей і досвіду соціального спілкування.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками учасників з приводу проблемних питань; сприяють розвитку критичного мислення студентів, виробленню вміння аргументувати власну думку; вчать оцінювати пропозиції співрозмовників, критично підходити до власних поглядів.

Мозкова атака як метод розв'язання невідкладних завдань полягає в тому, щоб за обмежений час студенти могли запропонувати якомога більше варіантів вирішення проблеми та здійснити відбір найоптимальніших.

Кейс-метод – метод аналізу конкретних ситуацій – дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціаліста та передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків у процесі опанування навчального матеріалу.

Презентації використовують для демонстрації аудиторії результатів роботи малих груп, звітів про виконання самостійної роботи тощо.

Банк візуального супроводження сприяє активізації творчого сприйняття змісту дисципліни за допомогою наочності. Лекції та семінарські заняття забезпечуються відповідними мультимедійними презентаціями; забезпечується доступ студентів до комп'ютерної техніки та Інтернету.

IX. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій; електронні варіанти підручників, навчальних посібників;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комплект завдань для модульних контрольних робіт);

✓ тести.

Х. ЗАВДАННЯ ДО МОДУЛЬНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Змістовий модуль III.

БІБЛІОТЕКИ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ, СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ТА РАННЬОГО НОВОГО ЧАСУ

1. Наукові підходи до періодизації історії бібліотечної справи.
2. Бібліотеки Стародавнього Сходу.
3. Бібліотеки Ассирії (VIII - VII ст. до н.е.).
4. Бібліотека царя Хеттської держави Хаттусилі III.
5. Ніневійська бібліотека ассирійського царя Ашшурбаніпала.
6. Стародавні бібліотеки у Лагаші і Ніппурі.
7. Храмова бібліотека Рамсеса II.
8. Бібліотеки Античної Греції.
9. Бібліотеки елліністичного світу.
10. Бібліотеки Стародавнього Риму.
11. Розвиток уявлень про бібліотечну архітектуру в Стародавньому світі.
12. Бібліотека імператора Костянтина як найбагатше книгосховище і державний скрипторій.
13. Бібліотека кордовського халіфа аль-Хакама II. Приватні бібліотеки Кордови.
14. «Будинок мудрості» в Дамаску.
15. Середньовічні бібліотеки Арабського халіфату.
16. Палацова бібліотека в Каїрі (X - XI ст.).
17. Склад і організація фондів арабських бібліотек і їх читачі. Особлива архітектура бібліотек арабського світу.
18. Бібліотеки буддійських монастирів і палацові книгосховища Китаю в період раннього Середньовіччя.
19. «Філобіблон» Річарда де Бері.
20. Бібліотеки Візантії і Західної Європи (V - X ст.).
21. Бібліотеки епохи Відродження.
22. Бібліотеки монастиря Віварій, бенедиктинського монастиря Боббіо.
23. Бібліотеки Московської держави.
24. Бібліотеки раннього Середньовіччя.
25. Середньовічні королівські бібліотеки.
26. Середньовічні університетські бібліотеки.
27. Монастирські бібліотеки Західної Європи у V - VI ст.
28. Бібліотечна справа Німеччини у період Реформації: суспільно-історичне тло, особливості функціонування.
29. Зародження ідеї створення публічних бібліотек у добу Відродження. Нові вимоги до бібліотекаря-професіонала.
30. Особисті бібліотеки доби Відродження.

Змістовий модуль IV.
БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА У НОВИЙ І НОВІТНІЙ ЧАСИ

1. Бібліотеки епохи Просвітництва.
2. Бібліотечна діяльність Готфріда Вільгельма Лейбніца.
3. Бібліотечна діяльність Йоганна Вольфганга фон Гете.
4. Бібліотечна справа в епоху Просвітництва і буржуазних революцій у зарубіжних країнах (XVIII - початок XIX ст.).
5. Бібліотечна справа Великої Британії у XVII-XVIII ст.
6. Бібліотечна справа Російської імперії у XVII-XVIII ст.
7. Бібліотечна справа США у XVII-XVIII ст.
8. Бібліотечна справа Німеччини у XVII-XVIII ст.
9. Бібліотечна справа Франції у XVII-XVIII ст.
10. Бібліотечна справа в XIX с.
11. Бібліотечна справа Великої Британії в XIX ст.
12. Бібліотечна справа Німеччини в XIX ст.
13. Бібліотечна справа Російської імперії в XIX ст.
14. Бібліотечна справа США в XIX ст.
15. Бібліотечна справа Франції в XIX ст.
16. Організація бібліотечної справи в країнах Центральної і Східної Європи в XIX ст.
17. Публічна бібліотека XIX ст.: види, концепції створення та функціонування.
18. Англо-американська концепція публічної бібліотеки.
19. Публічні бібліотеки в Російській імперії.
20. Еволюція інституту національної бібліотеки.
21. Наукові бібліотеки Європи XIX ст.: види, суспільне призначення.
22. Діяльність професійних бібліотечних асоціацій у XIX – XX ст.
23. Міжнародне бібліотечне співробітництво у XIX – XX ст.
24. Зародження бібліотечної освіти. Бібліотечна діяльність М. Дьюї.
25. Тенденції розвитку бібліотечної справи за кордоном у XX ст.
26. Національні моделі публічних бібліотек на сучасному етапі.
27. Інформаційно-бібліотечне законодавство провідних зарубіжних країн.
28. Національні бібліотеки країн світу у XX – на початку XXI ст.
29. Кардинальні зміни у бібліотечній справі зарубіжних країн на початку XXI ст.
30. Провідні університетські бібліотеки світу на сучасному етапі.

XIII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Законодавчі документи

1. Про бібліотеки і бібліотечну справу : Закон України від 27 січ. 1995 р. № 32/95-ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1995. – №7. – Ст. 45; В ред. Закону №5461-17 від 12.12.2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80>.

2. Про культуру : Закон України від 14 груд. 2010 р. №2778-17 // Відом. Верхов. Ради України. – 2011. – №24. – Ст. 168; В ред. Закону №5461-17 від 12.12.2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2778-17>.

Базова

3. Абрамов К.И. История библиотечного дела в России: учеб.-метод. пособие для студентов, преподавателей и библиотекарей-практиков: [В 2 ч.] / К.И. Абрамов. – Москва : Либерея, 2000–2001. – Ч. 1. – 2000. – 175 с. ; Ч. 2. – 2001. – 159 с.

4. Абрамов К.И. История библиотечного дела в СССР : учебник для библиотечного факультета ин-тов культуры, пед. вузов и ун-тов. – 3-е изд., перераб. и доп. – Москва : Книга, 1980. – 352 с.

5. Володин Б.Ф. Всемирная история библиотек / Б.Ф. Володин. – 2-е изд., доп. – Санкт-Петербург : Профессия, 2004. – 432 с.

6. Талалакина О.И. История библиотечного дела за рубежом : учебник для библиотечного факультета ин-тов культуры и пед. вузов / О.И. Талалакина. – Москва : Книга, 1982. – 272 с.

Додаткова

7. Александрийская библиотека : [з історії б-ки] // Шк. б-ка. – 2009. – №5. – С. 42–48.

8. Арабская письменность и книга // Очерки арабской культуры V–XV вв. – Москва, 1982. – С. 215–286.

9. Березкина Н.Ю. Библиотеки и распространение научных знаний в Беларуси, XVI - XX вв. / Н.Ю. Березкина ; Нац. акад. наук Беларуси, Центр. науч. б-ка им. Я. Коласа. – Минск : Беларуская навука, 2011. – 523 с.

10. Библиотечная энциклопедия / Рос. гос. б-ка ; [гл. ред. Ю.А. Гриханов ; науч. ред.-сост. : Е.И. Ратникова, Л.Н. Уланова]. – Москва : Пашков дом, 2007. – 1299 с. : ил., табл.

11. Білокінь С. Боротьба проти історії. Спецфонди : [з історії бібліотечних фондів] / С. Білокінь // Укр. культура. – 2009. – № 1. – С. 34-35.

12. Владимиров Л.И. Всеобщая история книги: Древний мир. Средневековье. Возрождение. XVII век / Л.И. Владимиров. – Москва, 1988. – 312 с.

13. Глухов А.Г. Звучат лишь письменна: Судьба древних библиотек / А.Г. Глухов. – Москва, 1981. – 208 с.

14. Глухов А.Г. Из глубины веков: Очерки о древних библиотеках мира / А.Г. Глухов. – Москва, 1971. – 112 с.

15. Глухов А.Г. Русь книжная / А.Г. Глухов. – Москва, 1979. – 224 с.

16. Глухов А.Г. Судьбы древних библиотек / А.Г. Глухов. – Москва, 1992. – 160 с.

17. Грин У.И. Публичная библиотека глазами современников (1795–1917): хрестоматия / У.И. Грин, А.М. Третьяк. – Санкт-Петербург, 1998. – 694 с.

18. Дворкина М.Я. Периодизация – это отражение сущностных изменений... / М.Я. Дворкина // Библиотекосведение. – 2000. – № 3. – С. 96–100.

19. Дем'янюк Л. Публічні бібліотеки у сучасному Ірані / Л. Дем'янюк // Бібл. вісн. – 2013. – № 1. – С. 46-52.

20. Дем'янюк Л. Формування інноваційної моделі наукової бібліотеки в Ісламській Республіці Іран / Л. Дем'янюк // Бібл. вісн. – 2013. – № 5. – С. 28-35.

21. Жукова В.П. Архітектура та дизайн бібліотек: історія і сучасність / В.П. Жукова // Вісн. ХДАК. – 2014. – Вип. 43. – С. 181-189.

22. История библиотеки в биографиях директоров. 1795-2005 / Рос. нац. б-ка ; пред. ред. кол. В.Р. Фирсов. – Санкт-Петербург, 2006. – 503 с.

23. Каратыгина Т.Ф. История технических библиотек в СССР / Т.Ф. Каратыгина. – Москва, 1981. – 166 с.

24. Клещук С.Е. Зарождение и становление библиотек высших учебных заведений США (1630–1860) / С.Е. Клещук // Библиотекосведение и библиогр. за рубежом. – 1989. – Вып. 123. – С. 74–87.

25. Малолетова Н. Національна бібліотека Франції: основні напрями діяльності / Н. Малолетова // Бібл. вісн. – 2013. – № 5. – С. 20-27.

26. Мотульский Р.С. Основные этапы становления и развития библиотек Беларуси у X-XXI ст. / Р.С. Мотульский // Бібл. планета. – 2009. – №3. – С. 13-18.

27. Немировский А.И. Библиотеки Древнего Рима / А.И. Немировский // Вопр. истории. – 1991. – №11. – С. 218–221.

28. Немировский Е.Л. Мир книги: с древнейших времен до начала XX века / Е.Л. Немировский. – Москва, 1986. – 287 с.

29. Прокопенко Л.С. Джерельна база дослідження діяльності ІФЛА / Л.С. Прокопенко // Вісн. Книжк. палати. – 2003. – №7. – С. 14 – 16.

30. Прокопенко Л.С. Основные напрями діяльності Спеціальної групи за інтересами з історії бібліотечної справи (ІФЛА) / Л.С. Прокопенко // Бібліотечне краєзнавство у культурному просторі України: Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 22 лист. 2011 р. – Київ, 2011. – С. 165–167.

31. Самая современная библиотека в мире : [історія Нац. б-ки Франції] // Шк. б-ка. – 2009. – № 6. – С. 38–39.

32. Талалакина О.И. Исследователи культуры Востока о библиотеках Арабского халифата / О.И. Талалакина // Библиотекосведение и библиогр. за рубежом. – 1976. – Вып. 56. – С. 58–75.

33. Троцюк Т.В. Александрийская общественная библиотека: к истории возникновения / Т.В. Троцюк // История библиотек : исслед., материалы, документы : сб. науч. тр. / Рос. нац. б-ка. – Санкт-Петербург, 2008. – Вып. 7. – С. 15-22 .

34. Тюлина Н.И. Дома и на чужбине: Записки библиотекаря со счастливой судьбой / Н.И. Тюлина. – Москва : Либерия, 1999. – 136 с.

35. Уюн-Суд Низар. Арабские библиотеки в средние века / Уюн-Суд Низар // Библиотекосведение и библиогр. за рубежом. – 1973. – С. 90–98.

36. Фирсов Г.Г. Библиотечная деятельность Гете и библиотеки Веймара и Йены / Г.Г. Фирсов // Библиотековедение и библиогр. за рубежом. – 1983. – Вып. 94. – С. 3–11.

37. Фунтикова С.П. Православные библиотеки: прошлое и настоящее : учеб. пособие / С.П. Фунтикова ; МГУКИ. – 2-е изд., доп. и перераб. – Москва : ИПО Профиздат, 2002. – 256 с.

38. Хан А. Государственные библиотеки Великобритании во времена жесткой экономии / А. Хан, [пер. Е.А. Шибяевой] // Библиотековедение. – 2014. – №1. – С. 86-91.

39. Холод С.С. Формування книжкових зібрань і бібліотек та розповсюдження інформації у добу середньовіччя в Європі / С.С. Холод // «Сучасні проблеми діяльності бібліотеки в умовах інформаційного суспільства» : матеріали четвертої міжнар. наук.-практ. конф., Львів, 25 жовт. 2012 р. / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. ун-т «Львівська політехніка», НТБ. – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2012. – С. 402–410.

40. Шапошников А.Е. История чтения и читателя в России (IX–XX вв.): учеб.-справ. пособие для б-к всех систем и ведомств / А.Е. Шапошников. – Москва, 2001. – 80 с.

Інформаційні ресурси

№ з/п	Адреса вебсайта	Назва вебсайта
1	http://www.librportal.org.ua/	Бібліотечний інформаційно-освітній портал
2	http://elib.nplu.org/collection.html?id=56&page=4	Електронна бібліотека «Культура України»: Історія бібліотечної справи
3	http://www.ula.org.ua	Українська бібліотечна асоціація (УБА)
4	https://www.youtube.com/watch?v=KQtVDp1YH14	Відомі постаті в історії бібліотечної справи
5	http://www.abdos.de/uploads/4/0/4/1/4041274/referat_sokov_2007.pdf	«Имена выдающихся библиотечников Европы»
6	http://www.ifla.org	Міжнародна федерація бібліотечних асоціацій та закладів

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

Семинар, як одна з форм навчальних аудиторних занять, спрямований на поглиблене вивчення програмного матеріалу та контроль рівня його засвоєння шляхом безпосередньої співпраці навчальної групи та викладача в процесі обговорення навчального матеріалу.

Систематична підготовка до семінару з дисципліни привчає до самостійної роботи з матеріалом, науковою, навчальною, навчально-методичною літературою, періодичними та довідковими виданнями, інформаційними ресурсами мережі Інтернет. Для виступу на семінарському

занятті студенти готують усні відповіді на поставлені запитання. Під час занять створюються умови для перевірки та виявлення інтелектуального рівня студентів, формування вміння публічно виступати, логічно висловлюватись, колективно обговорювати гострі проблеми, обстоювати власну точку зору, полемізувати й аргументувати власну позицію.

Для ґрунтовного засвоєння джерел необхідно вдумливо конспектувати, вдаючись до різних форм запису: витягів, тез, цитат тощо. Доцільно підготувати власні спостереження та висновки, обґрунтувавши їх теоретичними положеннями та рекомендаціями.

Семінарські заняття не лише базуються на матеріалі, який міститься в лекційному курсі, але й підсумовують результати самостійної роботи з рекомендованою літературою.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студентів – один з основних засобів оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від аудиторних навчальних занять. Упровадження в практику навчальної програми різноманітних форм самостійної роботи активно сприяє модернізації навчального процесу шляхом подолання протиріч між трансляцією знань і їх засвоєнням у взаємозв'язку теорії та практики.

Головною метою самостійної роботи є закріплення, розширення та поглиблення набутих у процесі аудиторної роботи знань, умінь і навичок, а також самостійне вивчення та засвоєння нового матеріалу під керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі.

Питання, що виникають у студентів стосовно виконання запланованих завдань, вирішуються на консультаціях, які проводять згідно з графіками, затвердженими кафедрою.

Самостійна робота студентів передбачена до кожної теми курсу, зміст якої полягає в таких положеннях:

- самостійне вивчення теоретичних, історичних і науково-практичних тем;
- самостійна робота з джерелами та літературою з метою кращого засвоєння програмного матеріалу після відвідування лекцій;
- підготовка наукових повідомлень, інформаційних довідок;
- підготовка вибіркового дослідного завдання на базі критичного огляду наукових публікацій, розроблення пропозицій щодо вирішення актуальних проблем або прогнозів за обраною тематикою;
- презентація та захист результатів виконання дослідницького завдання на семінарському занятті.

Одним із видів самостійної роботи є опрацювання лекційного матеріалу, визначення головного в змісті лекції, засвоєння її основних моментів. При цьому не слід дослівно записувати за лектором, а своїми словами фіксувати найсуттєвіше: тему, її основні питання та положення. На сторінках конспекту

варто залишати широкі поля для додаткових поміток під час самостійної роботи над літературою.

Для систематизації отриманих знань з дисципліни до кожної наступної теми слід ретельно готуватись: систематично опрацьовувати матеріал попередньої лекції, рекомендовану літературу, повторювати пройдений матеріал, на який лектор посилається при викладанні нового. Якщо з певних причин лекція пропущена, її необхідно законспектувати й опрацьовати самостійно, незрозумілі питання з'ясувати на консультації.

Основні види самостійної роботи студентів з дисципліни: вивчення лекційного матеріалу, опрацювання рекомендованої літератури, самоконтроль рівня засвоєння програмного матеріалу, написання рефератів.